

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08 in 8/11) - v nadaljevanju ZVKD-1, 19. člena Statuta Občine Brežice (Uradni list RS, št. 10/09 in 3/10) ter Strokovnih osnov za razglasitev dveh cerkva v župniji Cerklje ob Krki, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Novo mesto št. BR-12/2009-RP, izdelanih v mesecu marcu 2009, je Občinski svet Občine Brežice na svoji 5. redni seji, dne 28.02.2011, sprejel

ODLOK
o razglasitvi Cerkve sv. Jurija na Čatežu ob Savi za kulturni spomenik lokalnega pomena

1.

Z namenom, da se ohranijo zgodovinske, kulturne, umetnostno-arhitekturne, zgodovinske in estetske vrednote ter zagotovi nadaljnji obstoj, se za kulturni spomenik lokalnega pomena z lastnostmi umetnostno arhitekturnega spomenika in zgodovinskega spomenika razglasi enoto dediščine:

Čatež ob Savi – Cerkev sv. Jurija (EŠD 1710).

Spomenik stoji na parcelni številki *18/1 - del, na katerem stoji objekt, k.o. 1306 Čatež.

Cerkev stoji na zahodnem delu naselja in je orientirana proti jugu. S patrociniem se prvič omenja že leta 1323 oziroma 1339 kot *ecclesia de Gracha*. Po vsej verjetnosti je bil tu zelo kmalu, najbrž v 14. stoletju, ustanovljen vikariat župnije sv. Križa v Podbočju, v zadnji četrtini 15. stoletja pa se je na nek način osamosvojil, čeprav je bil kot vikariat leta 1468 skupaj z župnijo sv. Križa v Podbočju vtelesen kostanjeviškemu samostanu. Seveda se ti podatki konkretno nanašajo na cerkev na prvotni lokaciji, razvidni iz Franciscejskega katastra, in sicer v središču naselja pri današnji gostilni Les. Leta 1832 se je pričela gradnja nove stavbe, posvečene leta 1833, na lokaciji, kjer je še danes, medtem ko je bila stara cerkev porušena. Cerkev predstavlja enoladijsko stavbo z dvema stranskima kapelama in v telo ladje vključenim zvonikom ter poligonalnim prezbiterijem z zakristijo na vzhodni strani. Zunanjščino členijo predvsem preprosta segmentna okna in opornika na vogalih prezbiterija, nekoliko ambicioznejše je členjena le čelna (vhodna) fasada, ki jo zaznamujejo rahlo poudarjen izstopajoči osrednji pas s kamnitim pravokotnim portalom v osi fasade in nad njim segmentno okno ter zvonik.

Notranjščina ladje je obokana s tremi polami rahlo kupolastih obokov, t. i. češkimi kapami, ki se opirajo na poudarjene notranje opornike oziroma slope s profiliranimi kapiteli, sama prostornina pa se v vzdolžnih stenah odpira v plitki kapeli in seveda v prezbiterij, ki je obokan s preprostim kupolastim obokom, ki ga na temenu krasi stenska slika sv. Trojice. Od ostalega okrasja so omembe vredni glavni oltar, izdelan leta 1887 v novogotskem slogu, s kipi sv. Jurija, sv. Petra in Pavla, v ladji pa poleg slik Križevega pota iz prve polovice 19. stoletja še levi stranski oltar iz leta 1746 s sočasno sliko Sočutne, delo slikarja Valentina Metzingerja, medtem ko pa sta na desnem stranskem oltarju poleg tabernaklja omembe vredni podobi angelov. Sicer pa posebno likovno noto izžareva pretežno kamnit tlak iz lokalnih kamnolomov.

2.

Opis objekta, ki utemeljuje razglasitev za spomenik lokalnega pomena:

Stavba predstavlja za prvo polovico 19. stoletja ambicioznejše zastavljeno arhitekturo, ki je zgled za prostorsko zasnovo iskala v poznobaročni arhitekturi druge polovice 18. stoletja v vzhodni Sloveniji, vendar pri izvedbi niso bili poudarjeni izrazitejši likovni elementi. Med konkretnije zglede bi lahko služila npr. cerkev sv. Rozalije v Krškem ali katera od njenih

podobnih sodobnic z eno stolpno zasnovanim vhodnim pročeljem. Oltarni nastavek glavnega oltarja pomeni tipični izdelek novogotskega rezbarstva. Po izraziti kvaliteti izstopa le levi stranski oltar z Metzingerjevo sliko, ki ga lahko uvrstimo med najkvalitetnejše primere oltarjev prve polovice 18. stoletja. Glede na čas nastanka 1746 in grbovne insignije (grb družine Turjaških) oltar ni nastal za ta prostor, temveč je bil prenesen iz drugega cerkvenega prostora, najverjetneje iz grajske kapele gradu Mokrice. Iz lokacije stavbe in opisa so jasno razpoznavne arhitekturno-likovne vrednosti objekta v prostoru.

Cerkev ima zaradi kulturnih, umetnostno-arhitekturnih, zgodovinskih in drugih lastnosti poseben pomen, zato jo je potrebno razglasiti za kulturni spomenik lokalnega pomena z lastnostmi umetnostno-arhitekturnega spomenika in zgodovinskega spomenika.

3.

Varovano območje kulturnega spomenika obsega parcelo številka *18/1 – del, na katerem stoji objekt, k.o. 1306 Čatež, ki je vrisana na kopiji katastrskega načrta v merilu 1 : 970, le-ta je sestavni del tega Odloka.

Vplivno območje spomenika bo skupaj z varstvenim režimom vplivnega območja, v primeru, če bo izkazano, da je to zaradi zagotavljanja prostorske celovitosti spomenika potrebno, določeno z dopolnitvijo k temu odloku.

4.

Varovano območje kulturnega spomenika, definirano v prejšnjem členu, se varuje kot celota, za varovanje spomenika pa velja režim, ki ohranja spomenik v njegovi avtentični pričevalnosti. Za vsako spremembo funkcije kulturnega spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali zemljišče je potrebno predhodno pisno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Spomenik se varuje v skladu z določili ZVKD-1 in se v skladu z 9. členom tega zakona vpiše v Register nepremične kulturne dediščine.

Varstveni režim za varovano območje določa:

- trajno varovanje in ohranitev kulturnih, arhitekturnih, likovnih in zgodovinskih vrednot spomenika v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na objekt;
- prepoved predelav vseh sestavnih delov in likovnih prvin objekta, ki so ovrednotene kot del spomenika, razvidnih iz opisa;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v objektu ohranjanju in vzdrževanju varovanih spomeniških lastnosti ali rekonstrukciji najbolj kvalitetne historične podobe spomenika,
- prepoved vseh predelav zaščitene gabaritov, tlorisov in drugih značilnih stilnih elementov spomenika;
- prepoved vseh posegov v arheološke plasti spomenika razen pooblaščenim osebam, s predhodnim pisnim soglasjem Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije;
- znotraj varovanega območja spomenika je prepovedano postavljanje objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nosilci reklam, anten in ostalih naprav, razen v primerih, ki jih na podlagi kulturnovarstvenih pogojev s kulturnovarstvenim soglasjem odobri Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščitene elementov in dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanje spomenika in njegovih spomeniških kvalitet;
- omogočanje znanstvenoraziskovalnega in učno-demografskega dela, ki omogočajo boljše poznavanje spomenika in povečanje njegove pričevalnosti;
- za vsako spremembo funkcije kulturnega spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik in njegove dele ali vplivno območje je v skladu z 28., 29. in 30.

členom ZVKD-1 potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

5.

Po predhodnem soglasju Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije je mogoče na spomeniku izvajati prenovitvena oziroma sanacijska dela, restavratorske posege in dela vzdrževalnega značaja v dobrobiti ohranjanja obstoječih kvalitete in njihovih dopolnitev, ki se natančneje definirajo v konservatorskem programu, ki jih izdelava Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Vsi posegi se izvajajo v skladu z obstoječimi pravnimi predpisi ter smernicami, pogoji in soglasjem pristojne območne enote zavoda za varstvo kulturne dediščine.

6.

ZVKD-1 določa podrobnejše pogoje za raziskovanje, načine vzdrževanja, pogoje za posege, fizično zavarovanje, pravni promet, način upravljanja in rabe spomenika, dostopnost spomenika za javnost in časovne okvire dostopnosti, posamezne druge ukrepe in prepovedi za učinkovito varstvo spomenika.

Varstveni režim lahko omejuje lastninsko pravico le v obsegu, ki je nujen za izvajanje varstva spomenika.

Varovano območje se vpiše na karto načrta parcel Geodetske uprave RS.

7.

Upravljanje spomenika izvaja lastnik nepremičnin, ki so razglašene kot kulturni spomenik lokalnega pomena. Upravljanje izvaja upravljalec ob strokovni pomoči zavoda, ki je izdal strokovne podlage za razglasitev spomenika.

8.

V skladu z določiti 13. člena ZVKD-1 se pravni status nepremičnega spomenika zaznamuje v zemljiški knjigi kot zaznamba nepremičnega spomenika na podlagi akta o razglasitvi.

9.

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja inšpektor, pristojen za dediščino.

10.

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka: 620-1/2009
Datum: 11.02.2011

Občina Brežice
Župan
Ivan Molan